HOTĂRÂREA CURȚII (Camera a patra)

28 aprilie 2022*

„Trimitere preliminară – Directiva 2014/24/UE – Achiziții publice – Articolul 63 – Utilizare de către un grup de operatori economici a capacităților altor entități – Posibilitatea autorității contractante de a impune ca anumite sarcini esențiale să fie efectuate de un participant din cadrul acestui grup – Reglementare națională care prevede că întreprinderea mandatară trebuie să îndeplinească criteriile și să efectueze prestațiile într-o proporție majoritară”

În cauza C-642/20,

având ca obiect o cerere de decizie preliminară formulată în temeiul articolului 267 TFUE de Consiglio di giustizia amministrativa per la Regione siciliana (Consiliul de Justiție Administrativă pentru Regiunea Sicilia, Italia), prin decizia din 14 octombrie 2020, primită de Curte la 27 noiembrie 2020, în procedura

Caruter Srl

împotriva

S.R.R. Messina Provincia SCpA,

Comune di Basicò,

Comune di Falcone,

Comune di Fondachelli Fantina,

Comune di Gioiosa Marea,

Comune di Librizzi,

Comune di Mazzarrà Sant’Andrea,

Comune di Montagnareale,

Comune di Oliveri,

Comune di Piraino,

Comune di San Piero Patti,

* Limba de procedură: italiana.

Comune di Sant'Angelo di Brolo,

Regione Siciliana – Urega – Ufficio regionale espletamento gare d'appalti lavori pubblici Messina,

Regione Siciliana – Assessorato regionale delle infrastrutture e della mobilità,

cu participarea:

Ditta individualizale Pippo Pizzo,

Onofaro Antonino Srl,

Gial Plast Srl,

Colombo Biagio Srl,

CURTEA (Camera a patra),

compusă din domnul C. Lycourgos, președinte de cameră, domnii S. Rodin (raportor) și J.-C. Bonichot, doamnele L. S. Rossi și O. Spineanu-Matei, judecători,

avocat general: domnul M. Campos Sánchez-Bordona,

grefier: domnul A. Calot Escobar,

având în vedere procedura scrisă,

luând în considerare observațiile prezentate:

– pentru Ditta individuale Pippo Pizzo, de R. Rotigliano, avvocato;

– pentru guvernul italian, de G. Palmieri, în calitate de agent, asistată de C. Colelli, avvocato dello Stato, și de M. Cherubini, procuratore dello Stato;

– pentru Comisia Europeană, de G. Wils, G. Gattinara și P. Ondrůšek, în calitate de agenți,

având în vedere decizia de judecare a cauzei fără concluzii, luată după ascultarea avocatului general,

pronunță prezenta

Hotărâre

1 Cererea de decizie preliminară privește interpretarea articolului 63 din Directiva 2014/24/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 26 februarie 2014 privind achizițiile publice și de abrogare a Directivei 2004/18/CE (JO 2014, L 94, p. 65) coroborat cu principiile libertății de stabilire și liberei prestări a serviciilor prevăzute la articolele 49 și 56 TFUE.

2 Această cerere a fost formulată în cadrul unui litigiu între, pe de o parte, Caruter Srl și, pe de altă parte, S.R.R. Messina Provincia SCpA (denumită în continuare „SRR”), Comune di Basicò (comuna Basicò, Italia), Comune di Falcone (comuna Falcone, Italia), Comune di Fondachelli Fantina (comuna Fondachelli Fantina, Italia), Comune di Gioiosa Marea (comuna Gioiosa Marea, Italia), Comune di Librizzi (comuna Librizzi, Italia), Comune di Mazzarrà Sant'Andrea (comuna Mazzarrà Sant'Andrea, Italia), Comune di Montagnareale (comuna Montagnareale, Italia), Comune di Oliveri (comuna Oliveri, Italia), Comune di Piraino (comuna Piraino, Italia), Comune di San Piero Patti (comuna San Piero Patti, Italia), Comune di Sant'Angelo di Brolo (comuna Sant-Angelo di Brolo, Italia), precum și Regione Siciliana – Urega – Ufficio regionale espletamento gare d'appalti lavori pubblici Messina (Regiunea Sicilia – Urega – Biroul regional din Mesina pentru cererile de ofertă de lucrări publice, Italia) și Regione Siciliana – Assessorato regionale delle infrastrutture e della mobilità (Regiunea Sicilia – Direcția Regională pentru Infrastructuri și Mobilitate, Italia), cu privire la atribuirea unui contract de achiziții publice privind serviciul de ridicare, de colectare și de transport al deșeurilor solide urbane triate și netriate, precum și alte servicii de igienă publică în 33 de comune regrupate în cadrul SRR.

Cadrul juridic

Dreptul Uniunii

3 Potrivit considerentelor (1) și (2) ale Directivei 2014/24:

„(1) Atribuirea contractelor de achiziții publice de către sau în numele autorităților statelor membre trebuie să respecte principiile Tratatului privind funcționarea Uniunii Europene (TFUE), mai exact libera circulație a mărfurilor, libertatea de stabilire și libertatea de a furniza servicii, precum și principiile care derivă din acestea, cum ar fi egalitatea de tratament, nediscriminarea, recunoașterea reciprocă, proporționalitatea și transparența. Cu toate acestea, pentru contractele de achiziții publice care depășesc o anumită valoare, ar trebui elaborate dispoziții pentru coordonarea procedurilor de achiziții publice naționale, pentru ca principiile respective să fie transpuse în practică și achizițiile publice să fie deschise concurenței.

(2) […] normele în materie de achiziții publice […] ar trebui revizuite și modernizate pentru a crește eficiența cheltuielilor publice, a facilita participarea întreprinderilor mici și mijlocii (IMM-uri) la achizițiile publice […] Totodată, este necesar ca anumite noțiuni și concepte de bază să fie clarificate pentru a asigura securitatea juridică și a încorpora anumite aspecte ale jurisprudenței constante a Curții de Justiție a Uniunii Europene în acest domeniu.”

4 Articolul 2 din această directivă, intitulat „Definiții”, prevede la alineatul (1):

„În sensul prezentei directive, se aplică următoarele definiții:

[…]

10. «operator economic» înseamnă orice persoană fizică sau juridică sau o entitate publică sau grup de astfel de persoane și/sau entități, inclusiv orice asociere temporară de întreprinderi, care oferă execuția de lucrări și/sau o lucrare, furnizarea de produse sau prestarea de servicii pe piață;

[…]”

5 Articolul 19 din directiva menționată, intitulat „Operatori economici”, prevede la alineatul (2):

„Grupurile de operatori economici, inclusiv asociațiile temporare, pot participa la procedurile de achiziții. Autoritățile contractante nu le pot impune acestora să aibă o formă juridică specifică pentru depunerea unei oferte sau a unei cereri de participare.

După caz, autoritățile contractante pot clarifica în documentele achiziției în ce mod grupurile de operatori economici trebuie să îndeplinească cerințele legate de situația economică și financiară sau de capacitățile tehnice și profesionale menționate la articolul 58, cu condiția ca aceasta să se justifice din motive obiective și să se respecte principiul proporționalității. Statele membre pot stabili termeni standard pentru modul în care grupurile de operatori economici urmează să îndeplinească cerințele respective.

Orice condiție pentru executarea unui contract de către astfel de grupuri de operatori economici, diferite de cele impuse participanților individuali, sunt, de asemenea, justificate de motive obiective și respectă principiul proporționalității.”

6 Articolul 58 din aceeași directivă, intitulat „Criterii de selecție”, prevede la alineatele (3) și (4):

„(3) În ceea ce privește situația economică și financiară, autoritățile contractante pot impune cerințe care să asigure faptul că operatorii economici dispun de capacitatea economică și financiară necesare pentru a executa contractul. În acest scop, autoritățile contractante pot solicita, în special, ca operatorii economici să aibă o cifră de afaceri anuală minimă, inclusiv o anumită cifră de afaceri minimă în domeniul la care se referă contractul. În plus, autoritățile contractante pot solicita ca operatorii economici să furnizeze informații privind evidențele lor anuale […] Acestea pot solicita, de asemenea, o asigurare la nivel adecvat împotriva riscurilor profesionale.

[…]

(4) În ceea ce privește capacitatea tehnică și profesională, autoritățile contractante pot impune cerințe care să asigure faptul că operatorii economici dețin experiența și resursele umane și tehnice necesare pentru a executa contractul la un standard de calitate corespunzător.

[…]”

7 Articolul 63 din Directiva 2014/24, intitulat „Utilizarea capacităților altor entități”, prevede:

„(1) În ceea ce privește criteriile referitoare la situația economică și financiară stabilite în conformitate cu articolul 58 alineatul (3) și criteriile privind capacitatea tehnică și profesională stabilite în conformitate cu articolul 58 alineatul (4), un operator economic poate, dacă este cazul și pentru un anumit contract, să recurgă la capacitățile altor entități, indiferent de natura juridică a legăturilor pe care le are cu acestea. În ceea ce privește criteriile referitoare la calificările educaționale și profesionale […] sau la experiența profesională relevantă, operatorii economici pot, cu toate acestea, să se bazeze doar pe capacitățile altor entități atunci când acestea din urmă vor desfășura activitățile sau serviciile pentru îndeplinirea cărora sunt necesare respectivele capacități. În cazul în care un operator economic dorește să se bazeze pe capacitățile altor entități, acesta dovedește autorității contractante că va avea la dispoziție resursele necesare, de exemplu prin prezentarea unui angajament din partea respectivelor entități în acest sens.

[…]

În aceleași condiții, un grup de operatori economici prevăzut la articolul 19 alineatul (2) se poate baza pe capacitățile membrilor grupului sau ale altor entități.

(2) În cazul contractelor de achiziții de lucrări sau de servicii și al lucrărilor de amplasare sau de instalare din cadrul unui contract de achiziții de produse, autoritățile contractante pot impune ca anumite sarcini critice să fie efectuate direct de către ofertantul însuși sau, în cazul unei oferte depuse de un grup de operatori economici prevăzut la articolul 19 alineatul (2), de un participant din cadrul acestui grup."

Dreptul italian

8 Articolul 83 din decreto legislativo du 18 avril 2016, n. 50 – Codice dei contratti pubblici (supplemento ordinario alla GURI n. 91, del 19 aprile 2016) [Decretul legislativ din 18 aprilie 2016, nr. 50 – Codul privind contractele de achiziții publice (supliment ordinar la GURI nr. 91 din 19 aprilie 2016)], referitor la criteriile de selecție și la asistența pentru întocmirea dosarului, prevede la alineatul 8:

„Autoritățile contractante indică, în anunțul de participare sau în invitația de confirmare a interesului, condițiile de participare necesare, care pot fi exprimate drept capacități minime, precum și mijloacele de probă acceptabile și efectuează verificarea formală și substanțială a capacităților de execuție, a competențelor tehnice și profesionale, inclusiv resursele umane interne ale întreprinderii, precum și a activităților efectiv desfășurate. În cazul entităților menționate la articolul 45 alineatul 2 literele d), e), f) și g), anunțul de participare indică eventual proporția în care trebuie îndeplinite aceste criterii de către diferiții concurenți participanți. În orice caz, mandatarul trebuie să îndeplinească criteriile și să execute prestațiile într-o proporție majoritară. Anunțurile de participare și scrisorile de invitație de participare la procedură nu pot cuprinde alte cerințe decât cele prevăzute de prezentul cod și de alte dispoziții legale în vigoare. Astfel de cerințe sunt, în orice caz, nule."

9 Articolul 89 din acest cod, referitor la posibilitatea de a utiliza capacitățile altor entități, prevede la alineatul 1:

„Operatorul economic, fie singur, fie ca membru al unui grup prevăzut la articolul 45, poate îndeplini, pentru un contract determinat, cerința referitoare la criteriile de natură economică, financiară, tehnică și profesională prevăzute la articolul 83 alineatul 1 literele b) și c), care sunt necesare pentru a participa la o procedură de cerere de ofertă și, în orice caz, cu excluderea criteriilor menționate la articolul 80, recurgând la capacitățile altor entități, inclusiv cele care participă în cadrul grupului, indiferent de natura juridică a legăturilor dintre entitățile respective. […]"

Litigiul principal și întrebarea preliminară

10 SRR a inițiat o procedură de achiziții publice în vederea atribuirii serviciului de ridicare, de colectare și de transport către instalațiile de tratare a deșeurilor solide urbane triate și netriate, inclusiv deșeurile asimilate, precum și a altor servicii de igienă publică în 33 de comune reunite în cadrul său. Contractul, cu o valoare totală de 42 005 042,16 euro fără taxa pe valoarea adăugată (TVA) și cu o durată de șapte ani, a fost împărțit în trei loturi. Anunțul de participare preciza, pen-

tru fiecare lot, cerințele privind capacitatea economică, financiară și tehnică necesare. În plus, în vederea atribuirii contractului, era prevăzut să se aplice criteriul ofertei celei mai avantajoase din punct de vedere economic pe baza celui mai bun raport calitate/preț.

11 În ceea ce privește lotul 2, cu o valoare de 19 087 724,73 euro și care privea prestarea de servicii pentru 11 comune, contractul a fost atribuit asocierii temporare de întreprinderi constituite din Ditta individuale Pippo Pizzo, Onofaro Antonino Srl și Gial Plast Srl (denumită în continuare „ATI Pippo Pizzo”), în timp ce asocierii temporare de întreprinderi constituite din Caruter Srl și Gilma Srl (denumită în continuare „ATI Caruter”) i s-a atribuit a doua poziție.

12 ATI Caruter a introdus o acțiune la Tribunale amministrativo regionale per la Sicilia (Tribunalul Administrativ Regional pentru Sicilia, Italia) împotriva deciziei de atribuire a contractului lui ATI Pippo Pizzo. Aceasta din urmă a formulat de asemenea o acțiune incidentă împotriva deciziei de admitere a ATI Caruter la procedura de cerere de ofertă.

13 Prin hotărârea din 19 decembrie 2019, această instanță a admis acțiunea principală și a anulat admiterea la procedura de cerere de ofertă a ATI Pippo Pizzo, precum și atribuirea contractului acesteia. Pronunțându-se cu privire la calea de atac incidentă, instanța menționată a anulat de asemenea decizia de admitere a ATI Caruter la procedura de cerere de ofertă.

14 Instanța amintită a arătat că, în conformitate cu dispozițiile coroborate ale articolului 83 alineatul 8 și ale articolului 89 din Codul privind contractele de achiziții publice, o întreprindere mandatară poate să recurgă întotdeauna la capacitățile celorlalți operatori economici care fac parte din grup, dar cu condiția să îndeplinească ea însăși condițiile de admitere și să execute prestațiile în majoritate în raport cu ceilalți operatori economici. Or, în speță, Ditta individuale Pippo Pizzo nu îndeplinea în sine condițiile prevăzute de anunțul de participare în discuție în litigiul principal și nu putea să se prevaleze de capacitățile celorlalte întreprinderi ale asocierii temporare de întreprinderi al cărei mandatar era.

15 ATI Caruter a declarat apel împotriva acestei hotărâri la Consiglio di giustizia amministrativa per la Regione siciliana (Consiliul de Justiție Administrativă pentru Regiunea Sicilia, Italia), instanța de trimitere. La rândul său, ATI Pippo Pizzo a formulat un apel incident împotriva hotărârii menționate.

16 Instanța de trimitere consideră că interpretarea instanței de prim grad dată Codului privind contractele de achiziții publice, potrivit căreia mandatarul trebuie, în orice caz, să îndeplinească condițiile de admitere și să execute prestațiile în mod majoritar, ar putea fi contrară articolului 63 din Directiva 2014/24, întrucât acest din urmă articol nu pare să limiteze posibilitatea unui operator economic de a recurge la capacitățile unor operatori terți.

17 În aceste împrejurări, Consiglio di giustizia amministrativa per la Regione Siciliana (Consiliul de Justiție Administrativă pentru Regiunea Sicilia) a hotărât să suspende judecarea cauzei și să adreseze Curții următoarea întrebare preliminară:

„Articolul 63 din Directiva [2014/24], referitor la utilizarea capacităților altor entități, coroborat cu principiile libertății de stabilire și liberei prestări a serviciilor, prevăzute la articolele 49 și 56 TFUE, se opune aplicării reglementării naționale italiene privind «criteriile de selecție și [de] îndreptare a unor neregularități ale ofertei», care figurează la articolul 83 alineatul 8 [a treia] teză din [Codul privind contractele de achiziții publice], potrivit căreia, în cazul utilizării capacităților

altor entități (instituție prevăzută la articolul 89 din [Codul privind contractele de achiziții publice]), mandatarul trebuie, în orice caz, să îndeplinească cerințele și să execute prestațiile într-o măsură majoritară?”

Cu privire la cererea de procedură accelerată

18 Instanța de trimitere a solicitat ca prezenta cauză să fie judecată potrivit procedurii accelerate prevăzute la articolul 105 din Regulamentul de procedură al Curții.

19 În susținerea cererii sale, această instanță a arătat că prezenta cauză ridică o problemă de principiu care are incidență asupra deciziilor operatorilor economici care doresc să recurgă la capacitățile unei întreprinderi terțe pentru a participa la o procedură de cerere de ofertă și că această problemă face obiectul a numeroase litigii în fața instanțelor italiene. În plus, continuarea procedurii de atribuire a contractului de achiziții publice în discuție în litigiul principal ar depinde de decizia Curții, dat fiind că instanța amintită s-a pronunțat deja cu privire la toate celelalte argumente. În sfârșit, lotul 2 al acestui contract de achiziții publice ar privi serviciul de colectare și de transport al deșeurilor solide urbane, precum și alte servicii de igienă publică pentru unsprezece comune din Regiunea Sicilia, iar cuantumul său s-ar ridica la 19 087 724,73 euro.

20 În această privință, articolul 105 alineatul (1) din Regulamentul de procedură prevede că, la cererea instanței de trimitere sau, în mod excepțional, din oficiu, președintele Curții poate, în cazul în care natura cauzei impune examinarea acesteia în termen scurt, după ascultarea judecătorului raportor și a avocatului general, să decidă judecarea trimiterii preliminare potrivit procedurii accelerate.

21 În ceea ce privește, mai întâi, faptul că problema ridicată face obiectul unui contencios amplu în Italia, trebuie amintit că procedura accelerată prevăzută la articolul 105 alineatul (1) din Regulamentul de procedură constituie un instrument procedural destinat să răspundă unei situații de urgență extraordinare (Ordonanța președintelui Curții din 31 august 2010, UEFA și British Sky Broadcasting, C-228/10, nepublicată, EU:C:2010:474, punctul 6, Hotărârea din 20 decembrie 2017, M. A. și alții, C-661/17, nepublicată, EU:C:2017:1024, punctul 17, precum și Hotărârea din 18 ianuarie 2019, Adusbef și alții, C-686/18, nepublicată, EU:C:2019:68, punctul 11).

22 Or, numărul important de persoane sau de situații juridice potențial vizate de întrebarea adresată nu poate constitui, ca atare, o împrejurare excepțională de natură să justifice recurgerea la o procedură accelerată (Ordonanța președintelui Curții din 8 martie 2018, Vitali, C-63/18, nepublicată, EU:C:2018:199, punctul 17 și jurisprudența citată).

23 În ceea ce privește, în continuare, faptul că soluționarea litigiului principal depinde de răspunsul pe care Curtea îl va furniza la întrebarea adresată, reiese din jurisprudență că simplul interes al justițiabililor, desigur legitim, de a stabili cât mai rapid posibil întinderea drepturilor conferite de dreptul Uniunii nu este de natură să stabilească existența unei împrejurări excepționale, în sensul articolului 105 alineatul (1) din Regulamentul de procedură (Ordonanța președintelui Curții din 8 martie 2018, Vitali, C-63/18, nepublicată, EU:C:2018:199, punctul 18 și jurisprudența citată).

24 Pe de altă parte, în ceea ce privește caracterul pretins urgent al lucrărilor care fac obiectul contractului de achiziții publice în discuție în litigiul principal, trebuie să se arate că cerința examinării unui litigiu pendinte în fața Curții în termen scurt nu poate decurge din simplul fapt că instanța de trimitere este ținută să asigure o soluționare rapidă a litigiului, nici din simpla împrejurare că întârzierea sau suspendarea unor lucrări care fac obiectul unui contract de achiziții publice este susceptibilă să producă efecte prejudiciabile pentru persoanele interesate (a se vedea în acest sens Ordonanța președintelui Curții din 18 iulie 2007, Comisia/Polonia, C-193/07, nepublicată, EU:C:2007:465, punctul 13 și jurisprudența citată, precum și Ordonanța președintelui Curții din 8 martie 2018, Vitali, C-63/18, nepublicată, EU:C:2018:199, punctul 19 și jurisprudența citată).

25 În sfârșit, în ceea ce privește valoarea contractului în discuție în litigiul principal, potrivit unei jurisprudențe constante, interese economice, oricât de importante și legitime ar fi, nu sunt de natură să justifice, singure, recurgerea la procedura accelerată (Ordonanța președintelui Curții din 16 martie 2017, Abanca Corporación Bancaria, C-70/17, nepublicată, EU:C:2017:227, punctul 13 și jurisprudența citată).

26 În aceste condiții, la 13 ianuarie 2021, președintele Curții a decis, după ascultarea judecătorului raportor și a avocatului general, să nu admită cererea de judecare a cauzei potrivit procedurii accelerate.

Cu privire la admisibilitatea cererii de decizie preliminară

27 Guvernul italian invocă inadmisibilitatea cererii de decizie preliminară din cauza caracterului ipotetic al problemei ridicate, considerând că pertinența acestei cereri în raport cu obiectul specific al cauzei principale nu ar fi dovedită.

28 În această privință, potrivit unei jurisprudențe constante a Curții, în cadrul cooperării dintre aceasta din urmă și instanțele naționale, instituită prin articolul 267 TFUE, numai instanța națională care este sesizată cu soluționarea litigiului și care trebuie să își asume răspunderea pentru hotărârea judecătorească are competența să aprecieze, luând în considerare particularitățile cauzei, atât necesitatea unei decizii preliminare pentru a fi în măsură să pronunțe propria hotărâre, cât și pertinența întrebărilor pe care le adresează Curții. În consecință, în cazul în care întrebările adresate privesc interpretarea dreptului Uniunii, Curtea este, în principiu, obligată să se pronunțe (Hotărârea din 4 decembrie 2018, Minister for Justice and Equality și Commissioner of An Garda Síochána, C-378/17, EU:C:2018:979, punctul 26, precum și jurisprudența citată).

29 Rezultă că întrebările privind dreptul Uniunii beneficiază de o prezumție de pertinență. Refuzul Curții de a se pronunța asupra unei întrebări preliminare adresate de o instanță națională este posibil numai atunci când este evident că interpretarea sau aprecierea validității unei norme a dreptului Uniunii solicitată nu are nicio legătură cu realitatea sau cu obiectul litigiului principal, atunci când problema este de natură ipotetică ori Curtea nu dispune de elementele de fapt și de drept necesare pentru a răspunde în mod util la întrebările care i-au fost adresate (a se vedea în acest sens Hotărârea din 26 februarie 2013, Melloni, C-399/11, EU:C:2013:107, punctul 29, și Ordonanța din 26 martie 2021, Fedasil, C-134/21, EU:C:2021:257, punctul 48).

30 În speță, trebuie arătat că întrebarea preliminară privește interpretarea unor dispoziții ale dreptului Uniunii, în particular a articolului 63 din Directiva 2014/24, și că decizia de trimitere expune cadrul factual și juridic în mod suficient pentru a permite Curții să stabilească domeniul de aplicare al acestei întrebări.

31 În plus, nu rezultă că interpretarea solicitată nu are nicio legătură cu realitatea sau cu obiectul litigiului principal ori că problema este de natură ipotetică. Astfel, în timp ce articolul 63 din Directiva 2014/24 permite autorităților contractante să impună doar ca întreprinderea conducătoare a unui grup să îndeplinească ea însăși „anumite sarcini critice”, din decizia de trimitere reiese că întreprinderea căreia i s-a atribuit contractul în discuție în litigiul principal a fost exclusă din procedură pentru motivul că nu ar fi executat lucrările „într-o proporție majoritară”, după cum impune articolul 83 alineatul 8 din Codul privind contractele de achiziții publice.

32 În consecință, un răspuns al Curții cu privire la interpretarea solicitată de instanța de trimitere este necesar acesteia din urmă pentru a fi în măsură să pronunțe propria hotărâre.

33 Cererea de decizie preliminară este, în consecință, admisibilă.

Cu privire la întrebarea preliminară

34 Prin intermediul întrebării formulate, instanța de trimitere solicită în esență să se stabilească dacă articolul 63 din Directiva 2014/24 coroborat cu articolele 49 și 56 TFUE trebuie interpretat în sensul că se opune unei reglementări naționale potrivit căreia întreprinderea mandatară a unui grup de operatori economici care participă la o procedură de achiziții publice trebuie să îndeplinească criteriile prevăzute în anunțul de participare și să execute prestațiile acestui contract într-o proporție majoritară.

35 Cu titlu introductiv, este necesar să se arate că, după cum reiese din decizia de trimitere, Directiva 2014/24 este aplicabilă situației de fapt în discuție în litigiul principal. În plus, este important să se sublinieze că dispozițiile acestei directive trebuie să fie interpretate, potrivit considerentului (1) al acesteia, în conformitate cu principiile libertății de stabilire și liberei prestări a serviciilor, precum și cu principiile care derivă din acestea. Prin urmare, nu este necesar să se examineze separat întrebarea adresată în temeiul articolelor 49 și 56 TFUE (a se vedea prin analogie Hotărârea din 10 noiembrie 2016, Ciclat, C-199/15, EU:C:2016:853, punctul 25). Din moment ce, de altfel, prezenta trimitere preliminară nu ridică nicio problemă inedită cu privire la principiile libertății de stabilire și liberei prestări a serviciilor sau la cele care derivă din acestea, este suficient să se examineze întrebarea preliminară adresată făcând trimitere la Directiva 2014/24.

36 Articolul 63 din această directivă prevede la alineatul (1) că, în ceea ce privește criteriile referitoare la situația economică și financiară și criteriile privind capacitatea tehnică și profesională, un operator economic poate, pentru un anumit contract, să recurgă la capacitățile altor entități și că, în aceleași condiții, un grup de operatori economici se poate baza pe capacitățile membrilor grupului sau ale altor entități. Acesta precizează, în plus, la alineatul (2) că, pentru anumite tipuri de contracte, printre care contractele de achiziții publice de servicii, „autoritățile contractante pot impune ca anumite sarcini critice să fie efectuate direct de către ofertantul însuși sau, în cazul unei oferte depuse de un grup de operatori economici […] de un participant din cadrul acestui grup”.

37 Or, impunând întreprinderii mandatare a grupului de operatori economici să execute prestațiile „într-o proporție majoritară” în raport cu toți membrii grupului, cu alte cuvinte să execute majoritatea ansamblului de prestații acoperite de contract, articolul 83 alineatul 8 din Codul privind contractele de achiziții publice stabilește o condiție mai riguroasă decât cea prevăzută de Directiva 2014/24, care se limitează să autorizeze autoritatea contractantă să prevadă, în anunțul de participare, că anumite sarcini critice vor fi efectuate direct de un participant din cadrul grupului de operatori economici.

38 Potrivit regimului instituit prin această directivă, autoritățile contractante sunt cele care pot impune ca anumite sarcini critice să fie efectuate direct de ofertantul însuși sau, dacă oferta este prezentată de un grup de operatori economici prevăzut la articolul 19 alineatul (2) din Directiva 2014/24, de către un participant din cadrul acestui grup, în timp ce, potrivit dreptului național în discuție în litigiul principal, legiuitorul național este cel care, în mod orizontal, impune, pentru toate contractele de achiziții publice din Italia, ca mandatarul grupului de operatori economici să execute majoritatea prestațiilor.

39 Este adevărat că articolul 19 alineatul (2) al doilea paragraf din Directiva 2014/24 prevede că statele membre pot stabili termeni standard pentru modul în care grupurile de operatori economici trebuie să îndeplinească cerințele legate de situația economică și financiară sau de capacitățile tehnice și profesionale menționate la articolul 58 din această directivă.

40 Cu toate acestea, chiar dacă capacitatea de a executa sarcini critice ar intra sub incidența noțiunii de „capacitate tehnică”, în sensul articolelor 19 și 58 din Directiva 2014/24, ceea ce ar permite legiuitorului național să o includă în termenii standard prevăzuți la articolul 19 alineatul (2) din aceasta, o normă precum cea cuprinsă în articolul 83 alineatul 8 a treia teză din Codul privind contractele de achiziții publice, care obligă mandatarul grupului de operatori economici să execute el însuși în mod direct majoritatea sarcinilor, depășește ceea ce permite directiva menționată. Astfel, o asemenea normă nu se limitează să precizeze modul în care un grup de operatori economici trebuie să garanteze că deține resursele umane și tehnice necesare pentru executarea contractului, în sensul articolului 19 alineatul (2) din directiva menționată coroborat cu articolul 58 alineatul (4) din aceasta, ci privește însăși executarea contractului și impune în această privință ca aceasta să fie efectuată în cea mai mare parte de mandatarul grupului.

41 În sfârșit, este adevărat că, potrivit articolului 63 alineatul (2) din Directiva 2014/24, autoritățile contractante pot impune, în special pentru contractele de servicii, ca „anumite sarcini critice” să fie efectuate de un participant din cadrul grupului de operatori economici.

42 Cu toate acestea, în pofida diferențelor lejere existente între versiunile lingvistice ale Directivei 2014/24, reiese în mod clar din termenii „anumite sarcini esențiale”, utilizați în mai multe versiuni lingvistice ale acestei directive, dintre care cele în limbile franceză și italiană („*certaines tâches essentielles*”, „*taluni compiti essenziali*”), precum și din termenii „anumite sarcini critice”, utilizați în alte versiuni ale directivei menționate, printre care cele în limbile spaniolă („*determinadas tareas críticas*”), germană („*bestimmt kritische Aufgaben*”), engleză („*certain critical task*”), neerlandeză („*bepaalde kritieke taken*”) și română că voința legiuitorului Uniunii este, în conformitate cu finalitățile enunțate în considerentele (1) și (2) ale aceleiași directive, să limiteze ceea ce poate fi impus unui singur operator al unui grup, potrivit unei abordări calitative și nu doar cantitative, pentru a favoriza participarea unor grupuri precum asocierile temporare de întreprinderi mici și mijlocii la procedurile de achiziții publice. O cerință precum cea prevăzută la articolul 83 alineatul 8 a treia teză din Codul privind contractele de achiziții publice, care se extinde la „prestații într-o proporție majoritară”, contravine unei astfel de abordări, depășește

termenii specifici utilizați la articolul 63 alineatul (2) din Directiva 2014/24 și aduce astfel atingere finalității, urmărită de legislația Uniunii în materie, de a deschide achizițiile publice spre o concurență cât mai extinsă posibil și de a facilita accesul întreprinderilor mici și mijlocii (Hotărârea din 2 iunie 2016, Pizzo, C-27/15, EU:C:2016:404, punctul 27).

43 În plus, în timp ce articolul 63 alineatul (2) din Directiva 2014/24 se limitează să autorizeze autoritățile contractante să impună, printre altele, pentru contractele de servicii, ca anumite sarcini să fie efectuate de către unul dintre participanții din cadrul grupului de operatori economici, articolul 83 alineatul 8 din Codul privind contractele de achiziții publice impune cerința de executare a prestațiilor într-o proporție majoritară numai mandatarului grupului, cu excluderea tuturor celorlalte întreprinderi care participă la acesta, și restrânge astfel în mod nejustificat sensul și domeniul de aplicare al termenilor utilizați la articolul 63 alineatul (2) din Directiva 2014/24.

44 Având în vedere cele ce precedă, trebuie să se răspundă la întrebarea adresată că articolul 63 din Directiva 2014/24 trebuie interpretat în sensul că se opune unei reglementări naționale potrivit căreia întreprinderea mandatară a unui grup de operatori economici care participă la o procedură de achiziții publice trebuie să îndeplinească criteriile prevăzute în anunțul de participare și să execute prestațiile acestui contract într-o proporție majoritară.

Cu privire la cheltuielile de judecată

45 Întrucât, în privința părților din litigiul principal, procedura are caracterul unui incident survenit la instanța de trimitere, este de competența acesteia să se pronunțe cu privire la cheltuielile de judecată. Cheltuielile efectuate pentru a prezenta observații Curții, altele decât cele ale părților menționate, nu pot face obiectul unei rambursări.

Pentru aceste motive, Curtea (Camera a patra) declară:

Articolul 63 din Directiva 2014/24/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 26 februarie 2014 privind achizițiile publice și de abrogare a Directivei 2004/18/CE trebuie interpretat în sensul că se opune unei reglementări naționale potrivit căreia întreprinderea mandatară a unui grup de operatori economici care participă la o procedură de achiziții publice trebuie să îndeplinească criteriile prevăzute în anunțul de participare și să execute prestațiile acestui contract într-o proporție majoritară.

Semnături